

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 17/857	Doknr.:
Mottatt: 11 OKT 2017 <i>ASR</i> <i>SEB</i>	
Saksbeh.:	Ark.: 410
Kopi:	Avskr.: Vår dato: 11.10.2017

Vår ref.: 2017/4300
Arkivkode:522.1
Deres dato: 11.07.2017
Deres ref.: 17/857

Uttalelse til forslag om endring av forskrift om nydyrking

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag viser til deres brev av 11. juli 2017, hvor det bes om merknader til et forslag om endring av nydyrkingsforskriften.

Endringsforslaget innebærer et generelt forbud mot nydyrking av myr, uavhengig av om det er grunn eller djup myr. Hensikten med forbudet er å begrense/redusere klimagassutslipp. Det ønskes å åpne opp for en dispensasjonsmulighet i forskriften.

Høringsrunden åpner opp for å melde inn hva som bør ligge til grunn av «særlige hensyn» som skal vurderes i en slik dispensasjon.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag sine tilbakemeldinger

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag stiller seg positiv til at hensynet til klima tas inn i vurderingen om tillatelse til nydyrking. Ved vurdering av et eventuelt forbud må det søkes å finne en god balanse mellom klima- og miljøhensyn, og hensynet til landbrukspolitiske mål om økt matproduksjon.

Fylkesmannen mener et forbud mot nydyrking av myr vil bidra til å redusere klimagassutslipp, ivareta truet biologisk mangfold tilknyttet myr og økosystemer som myrområder står for. Samtidig ser vi at et forbud er et sterkt inngrep overfor eiendomsretten, og inngrepet får vesentlige konsekvenser for å nå landbrukspolitiske mål.

Ut fra dette burde det ligge til grunn et godt kunnskapsgrunnlag og en grundig konsekvensutredning og som viser konsekvensene på disse områdene både nasjonalt, regionalt og lokalt. Fylkesmannen mener rapporten fra Nibio ikke er tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag.

Fylkesmannen mener at hensynet til landbruk og matproduksjon tilsier at det fortsatt bør tillates nydyrking av grunn myr, mens hensynet til klima- og miljø tilsier et generelt forbud mot nydyrking av myr.

Begrunnelsen framgår nedenfor:

Begrunnelse oppsummert

Fylkesmannen mener grunnlagsrapportene fra NIBIO som er utarbeidet for å vurdere konsekvensene av et forbud mot nydyrking av myr ikke er grundige nok.

- Fylkesmannen savner et bedre kunnskapsgrunnlag og grundigere konsekvensutredning av et så sterkt inngrep i eiendomsretten og konsekvensene for målsettingen om økt matproduksjon. Det ligger klare føringer for at vi skal øke matproduksjonen i landet i takt med egen befolkningsvekst. Vi mener at et viktig klimabidrag er å drive en agronomisk god produksjon der arealene er best egna for det, kombinert med økt andel forbruk av mat produsert på norske ressurser. Fylkesmannen etterlyser en grundigere analyse på hvordan matproduksjonen skal økes dersom nydyrking av myr utelukkes, og hvordan dette vil berøre klimaeffekten både positivt og negativt.
- Fylkesmannen reiser tvil ved at fylke med så mye myr som Nord- Trøndelag ikke blir berørt av et forbud. Vi mener det er grunn til å stille spørsmål ved de valgte kriteriene. Det vil være den enkelte grunneiers arealtilgang og arrondering som avgjør om hvor mange som blir berørt. Fylkesmannen mener det ikke kan være tvil om at mange vil bli berørt av et forbud i vårt fylke.
- Fylkesmannen mener klima- og miljøhensyn taler for et forbud mot dyrking av myr. Et forbud mot nydyrking av myr vil være et viktig bidrag for at Norge skal nå sitt klimamål om minst 40 % reduksjon i sine klimautslipp i 2030. Et forbud mot dyrking av myr vil bidra til å ivareta truet biologisk mangfold tilknyttet myr og økosystemtjenester som myrområder står for.
- Forbud mot nydyrking av myr, vil føre til økt press på andre dyrkbare alternativer, spesielt dyrkbar skogsmark. Rapporten tar ikke opp klimapåvirkningen av at annet areal vil bli dyrka opp dersom et forbud innføres. Det bør være et krav at det blir gjort en helhetsvurdering av klimaeffekten før et forbud vurderes innført.
- Oppdyrking av myr kan gi stor frigiving av klimagasser. Det er gjort beregninger som viser at i Norge vil oppdyrking av myr i gjennomsnitt føre til 7 ganger høyere utslipp sammenlignet med økosystemer på fastmark. Dersom vi ser på skogsmark på høg bonitet i hkl. 3 og 4, vil imidlertid nydyrking her påvirke karbonbindingen framover, og derved klimabidraget fra skog som godskrives i klimasammenheng. I slike tilfeller vil de negative klimaeffektene kunne bli større ved å nydyrke skogsmark enn ved å nydyrke myr.
- Kunnskap vedrørende omsnuing av myr bør utredes i større grad, da pågående prosjekter nå viser at utslippene av denne dyrkingsmetoden kan ha vesentlig lavere utslipp enn tidligere antatt.
- Fylkesmannen mener at klimaeffekten er størst ved nydyrking av djup myr, og samtidig minst negative konsekvenser for landbruket av forbudet. I landbruks-sammenheng er det den grunne myra som er mest interessant for nydyrking. Ut ifra naturmangfoldhensyn kan det imidlertid være uheldig å velge et forbud kun mot dyrking av dyp myr. Sett i lys av at grunn myr utgjør 5 % av den totale dyrkbare jorda

i Nord-Trøndelag, kan et forbud mot dyrking av dyp myr føre til et større press på den grunne myra som i Nord-Trøndelag har naturverdier som allerede er truet.

- Utover klimaeffekt har myr en viktig betydning som vannreservoar for å hindre flomtopper, og det er et viktig areal for biologisk mangfold. Rikmyr er bl.a. også viktig som reinbeite.
- Nydyrking vil alltid være en aktivitet som kan utfordre naturmangfoldet, men dette skal ivaretas av naturmangfoldloven.
- Når det gjelder dispensasjonsmuligheter ved et forbud mener fylkesmannen det bør legges vekt på arealbehov, arronderingshensyn, muligheten for rasjonell drift og metode for nydyrking.
- Definisjonen på myr bør harmoniseres opp mot satsingen på det nye og altomfattende kartleggingsverktøyet Natur i Norge (NiN).
- Fulldyrket areal som i dag står ubenyttet i Nord-Trøndelag bør inngå i en vurdering om behovet for å dyrke opp grunn myr.

Nærmere begrunnelse:

Forbud mot nydyrking av myr og målsetting om økt matproduksjon:

Rapporten «Kunnskapsgrunnlag for nydyrking av myr» utarbeidet av NIBIO i 2016, konkluderer med at et forbud mot nydyrking av myr ikke vil ha noen negativ konsekvens for matproduksjonen. Rapporten tar for seg flere scenarier uten at det gjøres vurderinger rundt behovet for økt matproduksjon, eller å endre forbruket til en høyere andel norskprodusert mat på bekostning av import. Fylkesmannen savner en bredere inngang til målsettingen om økt matproduksjon. Fylkesmannen etterlyser en grundigere analyse på hvordan matproduksjonen skal økes dersom nydyrking av myr utelukkes, og hvilke klimaeffekter dette vil gi, både positivt og negativt. Vi mener at et viktig klimabidrag er å drive en agronomisk god produksjon der arealene er best eigna for det, og stimulere til økt norsk produksjon og forbruk på bekostning av import av både fôrvarer og mat.

Forbud mot dyrking av myr vil også gi positive miljøeffekter ut over klimaeffekten. 18 % av Nord-Trøndelags areal består av myr (NIBIO), og mye av vårt naturmangfold er knyttet til våtmarkssystem som myrområder. Et forbud mot dyrking av myr vil bidra til å bevare biologisk mangfold og ivareta myrenes økosystemtjenester. Rikmyr er bl.a. viktige som reinbeite i visse områder. I tillegg til at myrene lagrer store mengder karbon har myrene god evne til å absorbere og lagre store mengder med vann, som bidrar til å redusere flomtopper ved ekstremvær og bidra til vanntilførsel til vassdrag i tørkeperioder. Sett i klimasammenheng, hvor ekstremvær kan forekomme hyppigere fremover, vil myrene bli en svært viktig økosystemtjener

Kommentar til Nibios rapport om hvem som berøres av forbudet

Ni kommuner i Norge blir berørt av et totalforbud mot nydyrking av myr, mens tolv kommuner blir berørt ved et forbud mot kun djup myr. NIBIO-rapporten har gjort vurdering av hvilke områder som blir berørt av et eventuelt dyrkingsforbud mot myr. Denne er utført på kommunenivå, og vurdert opp mot hva som finnes av annet tilgjengelig dyrkbart areal, gitt bestemte kriterier for utvalget.

I følge rapporten blir ikke Nord Trøndelag negativt berørt av et forbud mot nydyrking. Rapporten har vurdert tilgjengelig dyrkbar myr med anna dyrkbart areal på kommunenivå, vår vurdering er at dette blir en for enkel tilnærming. I Nord- Trøndelag vil mange grunneiere bli berørt av et slikt forbud, og det utgjør en stor inngripen i mange foretaks ekspansjonsmuligheter. Det vil være den enkelte grunneiers arealtilgang og arrondering som avgjør om de blir berørt.

	1000 m	2000 m	Totalt dyrkbar myr
grunn myr (daa)	56.389	94.346	139.429
dyp myr (daa)	206.294	334.015	481.214
anna dyrkbart (daa)	518.127	679.798	1.430.508

Tabell 1. Arealer dyrkbar grunn og dyp myr som ligger 1000 m og 2000 m fra driftssenter i Nord-Trøndelag, daa. Areal tall fra Digitalt markslagskart (DMK).

Drøfting av forbud mot dyrking av myr kun dypere enn 1 meter

Som det går fram av tabell 1 er det relativt lite grunn myr i forhold til anna dyrkbart areal og dyp myr, men de grunne myrarealene er viktige for den som har behov for å dyrke opp, og helst i nærheten av gården for å redusere transportkostnader. Et forbud mot dyrking av dyp myr har vesentlig større effekt klimamessig, og grunn myr utgjør mindre utslipp ved dyrking og en vesentlig lavere andel av den dyrkbare myra i Nord Trøndelag. Landbruksmessig er den grunne myra vesentlig bedre egnet for nydyrking. Grunn myr vil bla. kunne dyrkes ved omgraving, noe som vil gi vesentlig reduserte utslipp. Ved å øke avstanden fra 1 km til 2 km vil vi se at størst andel myr ligger nærmest driftssentrene. Andel dyrkbart areal, også myr avtar med avstand fra driftssentret. All nydyrking vil ha konsekvenser for naturverdier og biologisk mangfold, dette må ivaretas av natrmangfoldloven.

Et forbud mot dyrking av dyp myr kan øke presset mot å nydyrke myr som er grunnere enn 1 meter. Under marin grense i Nord-Trøndelag utgjør grunn myr 22 % av det totale myrarealet og utgjør bare 5 % av det som er definert som dyrkbar jord av NIBIO. Grunn myr er også underrepresentert i verneområder og i naturtypekartleggingen. Våre beregninger viser at 3 % av den dype myra i Nord-Trøndelag er vernet gjennom egen forskrift, mot 1,8 % av den grunne myra. Ca. 12 % av den dype myra har registrerte naturtyper, mens kun 5,4 % av den grunne myra i Nord-Trøndelag status med naturtype. Dette beskriver et generelt behov for naturtypekartlegging av grunn myr, men spesielt ved et eventuelt forbud mot dyrking av dyp myr, hvor presset på grunn myr vil øke.

Av arealet som er karakterisert som grunn myr har vi beregnet at ca. 80 % av myrområdene består av vegetasjon som tilsier middels rikmyr eller rikmyr (kilde: digital markslagskart, NIBIO). Rikere myrtyper har et større artsmangfold enn fattige myrtyper og kan falle inn under naturtypen «rikere myrflate i låglandet», som er nært truet (NT) i Norsk rødliste for naturtyper 2011. Ved å innføre et forbud mot å dyrke opp myr dypere enn 1 meter, kan det føre til et større press på grunne myrområder som allerede er rødlistet.

Klimakonsekvenser ved bruk av annet areal enn myr til nydyrking

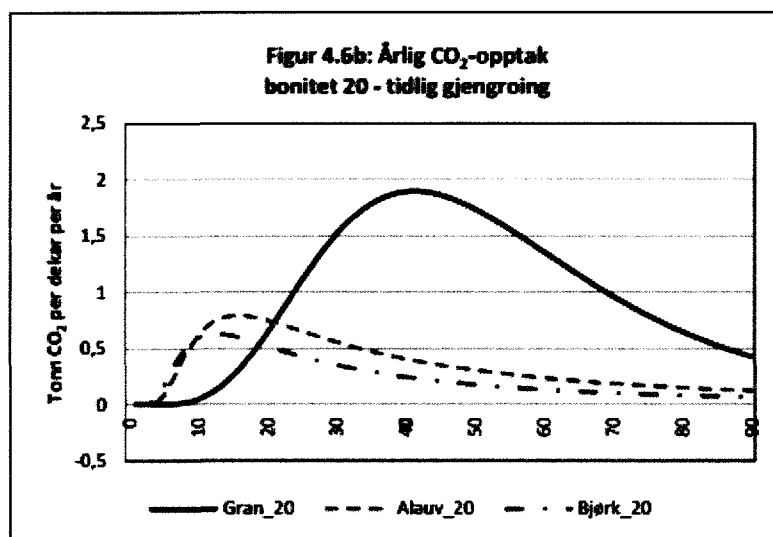
Forbud mot nydyrking av myr, vil føre til økt press på skogsmark. Det savnes en helhetsvurdering av klimaeffekten, hvor alle faktorer blir satt opp mot hverandre mhp hvordan klimagasseneutslippene bli påvirket dersom nydyrking av myr blir forbudt.

Torva i myr utgjør det største lageret av karbon i biosfæren på land, som i gjennomsnitt utgjør 112,5 tonn karbon per daa torvmark. I Norge lagres det i gjennomsnitt syv ganger mer karbon pr daa torvmark sammenlignet med økosystemer på fastmark. Ved oppdyrking av myr vil det dermed frigjøres syv ganger mer karbon, enn ved oppdyrking av skog. Karbon i myrområder lagres også over en betydelig lengre tidshorisont, enn i skog.

Skog i god vekst binder mye CO₂, spesielt i hkl. 3 og 4 på høg bonitet. Et økt press på skogsmark på høg bonitet vil påvirke karbonbindingen framover, og derav klimabidraget fra skog, som godskrives i klima-sammenheng. Våre beregninger viser at den negative klimaeffekten blir større ved å nydyrke skogsmark enn å nydyrke myr i slike tilfeller.

I Bioforsk Rapport vol.8 nr 151, 2013 er årlig CO₂ binding i skog oppgitt til 0,84 tonn pr dekar for høg bonitet på landsnivå. I NIBIO-rapport vol.2 Nr 43, 2016 er det vist til en av IPCC beregnet utslippsfaktor fra oppdyrket myr på 7,9 tonn CO₂ pr ha pr år, eller 0,79 tonn pr dekar.

I skogstrøk er det nå betydelige mengder kulturskog i hogstklasse 3 og 4. Ofte er dette arealer som ligger nær driftssentre og dyrka mark. I henhold til produksjonstabeller for gran så produseres ca 85 % av biomassen for bestandet i hogstklasse 3, 4 og 5. Tabellen nedenfor viser CO₂ opptaket på høy bonitet. For gran er det i den perioden som ca. omfattes av hogstklasse 3 og 4 på 1,5-1,8 tonn CO₂ pr da/år.

Figur1: Utvikling i årlig opptak av CO₂ i levende biomasse i bjørkeskog, annen lauvskog og granskog for ett bestand, granbonitet 20. Kilde: Nibio rapport M26-2013 planting av skog på nye arealer.

Utfordringen med hogst av hkl 3 (dels 4) er at en mister så lang periode med effektiv CO₂ opptak. Grense for hkl 3 på G17 bonitet er 25 år, og en mister da inntil ca. 55 høyeffektive opptaksår. Med bakgrunn i disse tallene vil det ofte være et mer negativt klimatiltak å dyrke gransskogareal, spesielt på høy bonitet i hogstklasse 3 og 4, enn myr.

Kunnskap om dyrkingsmetoder

Dyrkingsmetodene på myr har endret seg de siste årene. NIBIO-rapporten tar for seg omgraving av myr som et tiltak, men det konkluderes med at det er kunnskapsmangel på utslippsnivå av karbon for slike metoder. Det pågår i dag forskningsprosjekter som forsøker tallfeste utslippstall fra omgravd myr. Fylkesmannens landbruksavdeling mener denne kunnskapen bør være på plass før det tas stilling til et eventuelt forbud mot nydyrking av myr. Erfaringene så langt tilsier at utslippene etter denne metoden blir langt lavere enn tidligere antatt, fordi myrjorda da blir liggende under et lag med mineraljord og ikke blir tilført oksygen. Omgraving av myr har også vist seg å gi gode resultater som dyrkingsmetode.

Andre faktorer i vurdering av myr dyrking

Fylkesmannens mener at det i en nydyrkingsøknad bør vektles hvordan myra er plassert arronderingsmessig i forhold til øvrig dyrkamark. En del mindre myrområder ligger i dag «innklemt» mellom jordbruksarealer i drift, og skog. Slike mindre områder bør være mulig å få dyrke opp, så fram til at et ikke er andre naturverdier som tilsier at den er verdt å ta vare på. Her bør dispensasjonsadgang vurderes.

Kriterier for karakterisering av myr

Vi ser av høringsnotatet at det er definisjonen for myr slik den fremkommer av AR5 som skal legges til grunn. Dette er myr med dypere torvlag enn 30 cm, areal som allerede er kartfestet og dermed enkelt kan håndheves.

Andre innfallsvinkler til definisjon av myr er de som Natur i Norge (NiN) har brukt til nå, og som også ligger til grunn for vurderingene av truet i Norsk Rødliste for naturtyper 2011. Vi har flere naturtyper innen myr som i dag er truet og til dels ikke inngår i areal definert som myr etter AR5. Dette gjelder særlig artsrike myrkanter der dybden på torvlaget varierer og generelt blir gradvis tynnere jo lengre fra myrflata en måler. «Slåttemyrkant» er en naturtype kategorisert som kritisk truet (CR) i Norge i dag. Naturtypen «Slåttemyrflate» er vurdert til sterkt truet (EN). Torvdybden kan variere i artsrik slåttemyr og er ikke nødvendigvis gjennomsnittlig tykkere enn 30 cm. Det samme gjelder for «Rikere myrflate i låglandet», også en naturtype vurdert til sterk truet (EN).

Et forbud mot oppdyrking av myr med dypere torvlag enn 30 cm, vil øke mulighetene til å ivareta alle de nevnte truede naturtypene. Vi vil likevel påpeke at vi har naturtyper knyttet til myrområder, som etter definisjonen for myr etter AR5, ikke blir klassifisert som myr. I og med den store satsingen på det nye og altomfattende kartleggingsverktøyet NiN, mener vi definisjonene av myr bør harmoneres i nye lover og forskrifter. Areal som i økonomisk kartverk (AR5) ligger som myr, vil kunne utelukke det som økologisk sett fungerer som myr med torv som substans og med myrvegetasjon. Definisjon av myr er sannsynligvis for snever

i AR5 og et forbud etter denne avgrensningen kan føre til større press på annet artsrikt areal som økologisk sett kan defineres som myr.

Tilgjengelig areal for matproduksjon

Av tall fra statistisk sentralbyrå og NIBIO kommer det fram at 8 % av fulldyrka, overflatedyrka jord og innmarksbeite i Nord-Trøndelag i dag står ubrukt. Endringer i landbruket har ført til et større behov for fulldyrket areal nærmere driftssenteret, samt andre krav til arrondering og strukturering av eget areal bidrar at det står fulldyrket areal ubrukt. Vi mener at dette må tas inn i vurderingene om behovet for nydyrking og spesielt ved behovet for å dyrke opp myr mindre enn 1 meter, som utgjør et mindre totalareal (5 %) enn fulldyrket mark som i dag står ubenyttet (8 %).

Dispensasjonsadgang, særlige hensyn

Når det gjelder dispensasjonsmuligheter ved et eventuelt forbud mener fylkesmannen det bør legges vekt på som særlige hensyn: arealbehov, arronderingshensyn, muligheten for rasjonell drift og metode for nydyrking.

Med hilsen

Kirsten Værdal
(e.f.)
Landbruksdirektør
Landbruksavdelingen

Anne Grete Rostad
Rådgiver
Landbruksavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Internmottaker:
Andreas Wæhre